

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-44-52>

УДК 336.74

ОСОБЛИВОСТІ ІНВЕСТИВАННЯ У ВІЙСЬКОВІ ОБЛІГАЦІЇ

FEATURES OF INVESTMENT IN MILITARY BONDS

Абдуллаєва Анастасія Євгенівна

кандидат економічних наук, доцент,
Вінницький торговельно-економічний інститут
Державного торговельно-економічного університету
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-6961-8923>

Складанюк Марина Сергіївна

студентка,
Вінницький торговельно-економічний інститут
Державного торговельно-економічного університету
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7082-373X>

Abdullaieva Anastasiia, Skladaniuk Maryna

Vinnitsia Institute of Trade and Economics,
State University of Trade and Economics

У статті визначено сутність такого інвестиційного інструменту як військові облигації внутрішньої державної позики. Окреслено особливості даного інструменту. Окреслено основні позитивні сторони інвестування в державні облигації. Узагальнено найважливіші переваги, що отримують громадяни при вкладенні своїх коштів в облигації. Визначено необхідність існування такого інструменту для держави та що вона отримує внаслідок цього. Досліджено, як акумульовані від облигацій кошти допомагають країні в період запровадження воєнного стану. Вивчено механізм купівлі та продажу військових ОВДП. З'ясовано, що отримує кожен учасник даного процесу в кінцевому результаті. Зіставлено для порівняння дохідність від військових облигацій внутрішньої державної позики із дохідністю від вкладень у банківські депозити.

Ключові слова: військові облигації, інвестиційний інструмент, заощадження, фінансування бюджету, воєнний стан.

The article defines the essence and features of an important investment instrument, as military bonds of the domestic state loan. The features of this tool are outlined. The most important advantages that citizens receive by investing their funds in bonds are summarized. The need for the existence of such a tool for the state and what it receives as a result of this has been determined. It has been studied how funds accumulated from bonds help the country during the introduction of martial law. The mechanism of purchase and sale of military bonds of the domestic state loan has been studied. It has been clarified what each participant of this process will receive in the final result. The yield from military bonds of the domestic state loan is compared with the yield from investments in bank deposits. Military bonds are, in fact, a type of domestic state loan bonds (OVDP), that is, securities issued by the state in the form of the Ministry of Finance of Ukraine. And this is very important and necessary for our country. Thus, the state receives funds for the budget with targeted direction, and citizens get a reliable investment tool, because the return of funds is guaranteed by the state, and at the same time the opportunity to help our country. The features and positive aspects of the process of investing in military bonds have been considered. A feature of military bonds is the absence of taxation of income received in the form of annual interest. That is, a person does not pay income tax and military duty, but receives their income in full. Therefore, bonds give a higher yield, unlike deposits, which will still be subject to taxes. Military bonds provide an opportunity to combine investing and saving your money and the desire to help Ukraine and our brave soldiers. The government advertises the bonds as "investments in the defeat of russia." This is very useful, because the state also has the funds it needs, and people have the opportunity to curb stress and panic and feel that they are doing something useful too.

Keywords: military bonds, investment instrument, savings, budget financing, martial law.

Постановка проблеми. На початку 2022 року Україна була втягнута у війну шляхом повномасштабного вторгнення з боку сусіда-агресора. Ця подія, безсумнівно, мала вагомий вплив на всі сфери людського життя та спричинила суттєві зміни в орга-

нізації життєвих процесів. Чи не найбільше від цього постраждала державна економіка. Це зумовлено багатьма факторами. По-перше, зменшення надходжень до бюджету, оскільки багато громадян виїхало за кордон, ще певна частка населення втратили роботу, також частина бізнесів припинили свою діяльність і зменшилися можливі шляхи торгівлі з країнами Європи. Як наслідок скоротилися податкові надходження та доходи від експорту. По-друге, значно зросли видатки бюджету на оборону та фінансування армії. Ці всі фактори зумовили появу такого інструменту як військові облігації внутрішньої державної позики.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

З огляду актуальності даної проблематики, можна стверджувати, що велика кількість фахівців проводили дослідження та вивчали загалом облігації внутрішньої державної позики та їх вплив на країну та громадян. Серед усіх дослідників слід зазначити Л. Бенча, М. Михайлюка, Т. Сіру, М. Тарасюка, І. Федорович та інших. Натомість запровадження військових облігацій в Україні в 2022 році поки що є малодослідженим питанням.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Мета статті полягає у поглибленні теоретичних засад та вивченні механізмів функціонування такого інвестиційного інструменту як військові ОВДП та виявлення їх особливостей та переваг для країни та її громадян.

Виклад основного матеріалу дослідження. Військові облігації – це фактично різновид облігацій внутрішньої державної позики (ОВДП), тобто цінні папери, емітентом яких є держава в особі Міністерства фінансів України.

Військові облігації відрізняються від звичайних ОВДП наявністю цільового призначення – для потреб Збройних сил України та потреб держави у військовий час, а також випущенням їх в період воєнних дій на території України. Облігації можна придбати в гривнях, доларах та євро [2].

Вперше такий інвестиційний інструмент з'явився понад 200 років тому. На початку XIX століття США здійснило п'ять випусків військових облігацій для залучення коштів у зв'язку з англо-американською війною. Були вони лише для фінансової еліти. Даними цінними паперами можна було розрахуватися за податки, мито чи передати комусь іншому в рахунок сплати боргу. Такий хід був надзвичайно вдалим та приніс 11 млн. дол. для фінан-

сування воєнних дій. Вже у 1861–1865 роках під час Громадянської війни облігації вперше продавалися широкому клу населення. Тоді купити могли їх всі бажаючі [6].

Кабінет Міністрів України допоміг фінансовій системі нашої країни адаптуватися до запровадження воєнного стану, ухваливши рішення про випуск військових облігацій 25 лютого 2022 року постановою № 156. Військові ОВДП мають на меті акумулювати кошти громадян у вигляді позик і спрямовувати їх на задоволення потреб Збройних Сил України. Депозитарій Національного банку, в свою чергу, забезпечує розміщення, облік та обслуговування обігу військових ОВДП. Обіг їх здійснюється виключно в електронному вигляді.

Таким чином, держава отримує кошти до бюджету з цільовим спрямуванням, а громадяни – надійний інвестиційний інструмент (повернення коштів гарантується державою) і можливість допомогти наблизити нашу перемогу. Розглянемо ж детальніше, які особливості та позитивні сторони має процес інвестування в військові облігації.

Придбання облігацій здійснюється як на первинному так і на вторинному ринках. На первинному ринку Міністерство фінансів України на аукціоні продає ОВДП дилерам. Ними є банки, в тому числі державні, а також фінансові установи, інвестиційні фонди. Список первинних дилерів є на сайті Міністерства фінансів. Далі вони вже на вторинному ринку продають облігації фізичним та юридичним особам. Тобто, особливістю є те, що пересічні громадяни не можуть брати участь в купівлі ОВДП безпосередньо від Мінфіну при їх первинному розміщенні.

Далі первинні дилери самостійно вирішують на яких саме умовах розмістити облігації для продажу, встановлюють мінімальну суму для проведення транзакцій, комісію за її проведення або комісію за обслуговування рахунку в цінних паперах. Особливістю цього процесу на самому початку було те, що всі банки встановлювали мінімальну суму для покупки – 100 тисяч гривень. Це не давало можливості здійснити таку покупку переважній більшості населення. Потім банки по черзі знизили ліміт купівлі до однієї облігації (а це 1000 грн.), що зробило інвестування в державні цінні папери ближчим до всіх громадян нашої країни [1].

У такий спосіб державі вдалося залучити значний обсяг коштів. Детальні дані представлено в таблиці 1.

Таблиця 1

Обсяги ОВДП, які знаходяться в обігу станом на 18.11.2022, млн грн

Власність	Усього	у т.ч. номіновані в		
		гривнях	доларах США	євро
НБУ	659569,95	659569,95	0	0
Банків	497589,52	411188,67	60368,29	26032,57
Юридичних осіб	68866,87	55878,80	12150,10	837,96
Фізичних осіб	31294,81	14707,49	15744,87	842,46
Нерезидентів	60106,99	59489,03	615,92	2,04
Разом	1318448,81	1201854,61	88879,18	27715,02

Джерело: систематизовано та представлено автором на основі джерела [3]

Важливою особливістю військових ОВДП є наступна. На первинному ринку їх може купити Національний банк України. Така купівля замінює процес емісії грошових коштів, оскільки НБУ таким чином дає кошти в державу не випускаючи нові гроші. А це, в свою чергу, дає можливість підтримати економіку і водночас стримати інфляцію на попередньому рівні.

Найбільшою перевагою для громадян є гарантована доходність від облігацій на рівні 9–12% річних (в залежності від того, на який термін купуються дані цінні папери). Детальна інформація представлена в таблиці 2.

Якщо взяти для порівняння, наприклад, банківські депозити, то в середньому в надійних банках ставка доходності на рівні 5–7%. Звичайно ж є банки, що пропонують і 12–15%, проте в такому випадку надто зростає ризик неотримання власних заощаджень назад. Отже, військові облігації мають вищу доходність при приблизно однакових ризиках, або ж вищу надійність при приблизно однаковій доходності.

Одразу ж розглядаючи доходність, слід зазначити наступну перевагу військових ОВДП, а саме – відсутність оподаткування

доходу, отриманого у вигляді річних відсотків. Тобто особа не сплачує податок на прибуток та військовий збір, а в повному обсязі отримує свої доходи. Тому облігації дають більшу доходність, на відміну від депозитних вкладів, при яких ще будуть зніматися зазначені вище податки [1].

Ще однією особливістю даного виду інвестування є відсутність необхідності підтверджувати джерело походження коштів. Це значно прискорює процес, коли мова йде про великі суми транзакцій. До того ж потім отриманий дохід можна офіційно внести в декларацію.

Не менш важливим є моральний та психологічний бік даного питання. Військові ОВДП дають можливість поєднати інвестування і збереження своїх заощаджень із бажанням допомогти Україні, нашим воїнам-захисникам. В уряді облігації рекламують як "інвестиції в поразку росії". Це дуже корисно, оскільки і держава має необхідні їй кошти, і люди мають можливість приборкати стрес і паніку і відчувати, що вони теж роблять корисну справу [5].

Висновки. Військові облігації внутрішньої державної позики є надійним інвестиційним

Таблиця 2

Ставки за облігаціями внутрішньої державної позики

Валюта	Термін	Ставка
Гривня	3 місяці	9,5%
	6 місяців	10%
	1 рік	14%
	1,2 роки	16%
	2 роки	14%
Долари США	1,5 року	4%
Євро	1, 5 року	2,5%

Джерело: систематизовано та представлено автором на основі джерела [4]

інструментом, що має ряд особливостей та переваг. Вкладення коштів в такі цінні папери допоможе громадянам захистити свої заощадження в умовах нестабільності в період воєнного стану. А для держави це хороший спосіб залучити додаткові кошти до бюджету

для фінансування військових потреб. Таким чином, запущений Міністерством фінансів України механізм випуску військових облігацій є реальною фінансовою допомогою нашій країні та усім громадянам в такий непростий час.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Гаврилук М. Що таке військові облігації та як їх придбати. URL: <https://cutt.ly/7Vxa8yT> (дата звернення: 20.11.2022).
2. Бенч Л., Михайлюк М., Сіра Т. Проблематика залучення фізичних осіб на ринок державних позик в Україні. *Бізнесінформ*. 2020. № 4. С. 328–333.
3. Мінфін. Обсяги ОВДП, які знаходяться в обігу. URL: <https://cutt.ly/PMKiXte> (дата звернення: 20.11.2022).
4. Financial club. Мінфін підняв ставку за військовими ОВДП до 16%. URL: <https://cutt.ly/KMKiMfm> (дата звернення: 20.11.2022).
5. Мірер П. Інвестиція у поразку росії. Як купити військові облігації і чи можна на них заробити. URL: <https://cutt.ly/BMKi3oV> (дата звернення 20.11.2022).
6. BrandVoice. Чи дійсно інвестиції у військові облігації допомагають Україні перемагати? Розбираємося на прикладі інших країн. URL: <https://cutt.ly/ZMKi6EP> (дата звернення: 20.11.2022).

REFERENCES:

1. Gavrilyuk M. Shcho take viiskovi oblihotsii ta yak yikh prydbaty [What are military bonds and how to buy them]. Available at: <https://cutt.ly/7Vxa8yT> (accessed November 11, 2022).
2. Bench L., Mykhailiuk M., Syra T. (2020) Problematyka zaluchennia fizychnykh osib na rynek derzhavnykh pozyk v Ukrainy [Problems of attracting individuals to the market of public loans in Ukraine]. *Business information*, vol. 4, pp. 328–333.
3. Ministry of Finance. Obsiahy OVDP, yaki znakhodiatsia v obihu [Volumes of OVDP in circulation]. Available at: <https://cutt.ly/PMKiXte> (accessed November 11, 2022).
4. Financial club. Minfin pidniav stavku za viiskovymy OVDP do 16% [The Ministry of Finance raised the interest rate on military government bonds to 16%]. Available at: <https://cutt.ly/KMKiMfm> (accessed November 11, 2022).
5. Mirer P. Investytsiia u porazku rosii. Yak kupyty viiskovi oblihotsii i chy mozhna na nykh zarobyty [Investment in the defeat of russia. How to buy military bonds and whether you can make money on them]. Available at: <https://cutt.ly/BMKi3oV> (accessed November 11, 2022).
6. BrandVoice. Chy diisno investytsii u viiskovi oblihotsii dopomahaiut Ukraini peremahaty? Rozbyraemosia na prykladi inshykh krain [Do investments in military bonds really help Ukraine win? Let's look at the example of other countries]. Available at: <https://cutt.ly/ZMKi6EP> (accessed November 11, 2022).